

ΑΒΔΗΡΙΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

Κ.Θ. (γιν.)
ΑΘ.

(ΚΡΙΤΙΚΑ ΔΟΚΙΜΙΑ)

0508

12-4-1957

II

Ὁ θαρραλὸς ἐκείνος τῆς Τευτο-
νίας ποῦ ἔγραψε τὴν ἱστορίαν τῶν
Ἀθηναίων, ἀν καὶ ἀντλεῖ ἀπὸ διά-
μεσες πηγές, εἶναι πολὺ ἀξιόπιστος.
Ἄν ἡ εἰκόνα ποῦ διαγράφει εἶναι
κωμική, αὐτὸς εἶναι μόνον φωτογρά-
φος. Καὶ δὲν εἶναι τυχαῖος ἱστο-
ρικός ἐκείνος ποῦ μὲ τὴν ἀκρί-
βεια καὶ ἐνάργεια διαγράφει τὴν
εἰκόνα τοῦ παραδόξου λαοῦ, π' ὁ-
μοίος του δὲν ἀγίασε τὴ φλοῦδα τῆς
γῆς καὶ ὡς ἐξῆς:

Ἡ φανατασία τους — λέει — ὑψώ-
θηκε τόσο πῶς πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι
τους, π' αὐτὸ δὲν μπόρεσε πιά νὰ
τὴν ξανακατεβάσει στὴ θέσιν της.
Ποτὲ δὲν ἔλειψαν ἀπὸ τοὺς Ἀθη-
ναίους τὰ ἐπινοήματα· μὰ σπάνια
προσαρμόζονταν στὴν περίστασιν ποῦ
τὰ μεταχειρίζονταν· ἢ τοὺς ἔρχονταν
ὅταν ἦταν ἀργὰ πλέον. Εἶναι λάλοι,
ἀλλὰ ποτὲ τοὺς δὲν ξέρουν τί θέ-
λουν νὰ ποῦνε, μήτε πῶς πρέπει
νὰ τὸ ποῦνε· κατὰ φυσικὴ συνέπεια
λοιπὸν σπανίως ἀνοίγουν τὸ στόμα
τους χωρὶς νὰ θγάλουν κάποια κου-
ταμάρα. Δυστυχῶς, ἡ κακὴ αὐτὴ
συνήθειά τους ἔχει ἐπεκταθεῖ καὶ
στὶς πράξεις των· γιατί ὅλοι σφαλοῦ-
νε τὸ κλοῦσι ἐνῶ πιά τὸ ποῦλι ἔχει
πετάξει. Αὐτὸ ἔδωσε τὴν ἀφορμὴ νὰ
κατηγορηθοῦν γι' ἀπερισκεψία· μὰ
ἡ πείρα ἔδειξε μὴτ' ὅταν σκέφτονταν
κατ' ὀρθὴν κατὰ καλλίτερον...

2. Οἱ Ἀθηναῖοι, ὅπως ξέρεις, κα-
τάγονται ὁλόκιστα ἀπὸ τοὺς Ἀθηναί-
ους — (ἡ μητρόπολις των ἡ Τέω εἶναι
ἀθηναϊκὴ ἀποικία) — τοῦτο δὲ εἶναι
καὶ τὸ μεγαλύτερον καύχημά τους
καὶ δὲν ἀφίουν περίστασιν ποῦ νὰ
μὴ μιμηθοῦν τὴν Ἀθήνα. Τὴ μιμοῦ-
νται δέ, εἶπαν, μὲ τὴν ἀκρίβεια, μ'
ὅσην ὁ πῆχκος τῶν ἀνθρώπων. Στὰ
χρόνια μάλιστα τῆς μεγάλης ἀκμῆς
τῶν Ἀθηναίων, ὅταν δηλαδὴ — τὸ
λέει κι' ὁ ἱστορικός των — οἱ κάτοι-
κοι ἔφυγαν ἀπὸ τὴν πολιτείαν κατα-
δικωμένοι ἀπὸ τοὺς βασιλεῖς, ἡ
πόλις ἦταν παντοτόλμη ἀπὸ μεγα-
λοπρεπέστατες οἰκοδομὰς, ναοὺς,
στοῖες καὶ ἀγάλματα, λέγονταν μά-
λιστα «τὰ ὠραῖα Ἀθήνα» μὲ μιὰ
λέξη ἦταν δευτέρη Ἀθήνα — ἀν ἐξαι-
ρέσεις μόνον τὴν αἰσθητικὴ κρίσιν.

Αὕτη εἶναι ἡ μόνη διαφορὰ.

Οἱ ἴδιοι θέδαια ἔχουν γιὰ τὴν
αἰσθητικὴ τους ἀνάπτυξιν μιὰ χωρὶς
προηγούμενον ἰδέαν ἀποτέλεσμα νὰ
μὴ ἐνοχλοῦνται διόλου ἀπὸ τίς κωμι-
κοτραγικὰς ἀντιφάσεις τῆς καλλιτε-
χνικῆς των αἰσθησεως πρὸς τὰ πρά-
γματα καὶ τῶν πραγμάτων πρὸς τὸν
παράξενον ὀρθολογισμό τους. Ὁ Βί-
λαντ ἀρκετὰ χαριτωμένα στοιχεῖα
τῆς ἀκρατῆς καλαισθησίας των ἐμά-
ζεψε. Ἀπὸ τὴν ἡ πολιοῦχος θεὰ των,
ἔχει τὸν εὐτελέστερον νάο· κι' ὁ Ἰά-
σων ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἀργοναυτῶν,
τὸν πολυτελέστερον. Τὸ βουλευτήριόν
τους εἶναι ἰσόγειον καὶ, μπροστὰ στὴ
στοὰ ὅπου συζητοῦνται ἡ δημόσιες
ὕποθεσις, ἡ πωλήτριες διαλαλοῦνε
τ' αὐτὰ καὶ τὰ λαχανικά τους· καὶ
τὸ γυμναστήριόν τους ὅπου ἀσκεῖται
καὶ αἱ τοὺς θρίσκειται πάνω σὲ
καλὲς παύφληδες κολώνες. Ἡ
στράτα τους εἶναι στολισμένη μὲ
πολλὰ σπουδαστηρίων καὶ μὲ
πολλὰ σχηματισμένα σὲ ἡσυχία
καὶ ἀσκήσιν· καὶ στὸ βουλευτή-
ριόν ποῦ ρίξει τὸ βλέμμα κα-

νεὶς λάμπουν σώματα γυμνῶν ἀθλη-
τῶν, λουόμενες Ἀρτέμιδες, κοιμώ-
μενες Βάχκες· ἐκεῖ καὶ ἡ Ἀφροδίτη
μὲ τὸν μοιχὸ τῆς πιασμένοι στ' ἀό-
ρατα δίχτυα τοῦ Ἡφαίστου, εἰκόνα
πολυθρύλητη, ποῦ οἱ Ἀθηναῖοι δὲν
ἔστερξαν νὰ τὴν πουλήσουν στὸν
Λυσίμαχο ἀντὶ ἐξῆς πόλεων, γιὰ πολ-
λοὺς μὲν λόγους, ἀλλὰ κυρίως γιατί
εἶναι τόσο μεγάλη ποῦ σκεπάζει ἕ-
να ὁλόκληρον ἴχον τῆς αἰθούρας.
Θέλοντας κάποτε νὰ στολίσουν μὲ
μιὰ θρύση μοναδικὴ τὴν ἀληθινὰ μο-
ναδικὴ πολιτείαν τους ἔφεραν ἀπὸ
τὴν Ἀθήνα περίφημο μαρμαροπλά-
στη νὰ τοὺς φτιάξει τὸ μνημεῖο. Πα-
ράστανε αὐτὸ τὸν Ποσειδῶνα πάνω
στ' ἀμάξι ποῦ τῶσερναν τέσσαρα θα-
λάσσια ἄλογα καὶ τριγυρισμένο ἀπὸ
πλήθος νεράιδες καὶ δελφίνια· τ' ἄ-
λογα καὶ τὰ δελφίνια ἐπρόκειτο νὰ
ἐξακοντίζουν τὸ νερὸ ἀπὸ τὰ ρου-
θούνια τους· Ὅταν ὁμως τὸ ἔργο τε-
λείωσε καὶ μὲ χίλια θάσσανα τοπο-
θετήθηκε θρέθηκε πῶς τὸ νερὸ ποῦ
ὑπῆρχε μόλις ἦταν ἀρκετὸ νὰ συνα-
χῶσει τὸ ρουθούνι τοῦ ρύγχους ἐνός
ἀπὸ τὰ δελφίνια. Πῆραν λοιπὸν ἀγα-
ναχτισμένοι τὸ μνημεῖο καὶ τ' ἀφιέρω-
σαν στὸν γαδ' τοῦ Ποσειδῶνα, γρά-
φοντας ἐπάνω πῶς «ἀπὸ μικρολογία
τῆς φύσεως, ἔμενεν ἀχρηστο τέτοιο
ἀριστούργημα». Ἀλλοτε πάλι ἀγό-
ρασαν μιὰ θαυμασίαν Ἀφροδίτην ἀπὸ
ἑλεφαντόδοντο, ἔργο τοῦ ἴδιου τοῦ
Πραξιτέλη· πάνω ἀπὸ πέντε πόδια ὕ-
ψος δὲν εἶχε κι' ἡ θέσιν της ἦταν
πάνω σὲ κανένα θωμό· κι' οἱ καλοῖ
σου οἱ Ἀθηναῖοι τόσο ψηλά τὸ πῆ-
ρανε γιὰ τ' ἀπόχρητά τους, ποῦ γιὰ
νὰ τοῦ δώσουν τὴν ἀνάλογον πρὸς τὴν
ἀξίαν της θέσιν τὸ τοποθέτησαν πάνω
στ' ἕνα ὀβελίσκο ὀγδόντα ποδιῶν ὕ-
ψος — ὅπου δὲν ἦξερες πιά ἂν ἦταν
Ἀφροδίτη, Σάτυρος ἢ θάνατος.
Μὰ καὶ ἡ μουσικὴ δὲν τιμιέται λιγώ-
τερον ἀπὸ τίς ἄλλες τέχνες ἐδῶ· ὅλα
ψάλλον, αὐλοῦν, κιθαρίζουν· μὰ κι'
ἐδῶ ἐπεκτείνεται ἡ ἀρχὴ τῶν Ἀθη-
ναίων — μακαρίτη Βίλαντ! — πῶς ὁ
ἄνθρωπος πρέπει νὰ κάνει εὐθυμὰ
κάθε τι σοβαρὸ καὶ σοβαρὰ κάθε εὐ-
θυμῶ. Οἱ θρησκευτικοὶ τους ὕμνοι ἡ-
χοῦν σὰν τραγούδια τοῦ δρόμου· τὰ
τραγούδια τῆς εὐθυμίας των ἔχουν
πάλι τὴν ὑψηλὴν μεγαλοπρέπειαν τῶν
Δωρικῶν χορικῶν ὕμνων· ἡ μουσικὴ
τῆς τραγωδίας των εἶναι τόσο σπαρ-
ταριστὴ ποῦ σὲ κεντρίζει σὲ χορὸ
μέχρι θανάτου· καὶ τὰ πολεμικὰ των
θύρια ἡχοῦν τόσο μονότονα καὶ θα-
ρύθυμα ποῦ λὲς κι' ἔγιναν γι' ἄν-
θρώπους ποῦ τοὺς ὀδηγοῦνε στὴν
κρεμάλα. Καὶ γιὰ νὰ προσθέσω μιὰν
ἄλλην ἐκδοχὴν στὸ ἀνέκδοτο τοῦ μου-
σικοῦ — νομοφύλακος: — ἐπειδὴ ἔμαθαν
οἱ Ἀθηναῖοι πῶς στὴν Ἀθήνα τι-
μοῦν τοὺς μουσικοὺς μὲ τ' ἀνώτερα
ἀξιώματα, ἔψαξαν κι' αὐτοὶ νὰ
θροῦν ἀνάμεσά τους ἕνα μουσικὸ γιὰ
νὰ τοῦ δώσουν τὸ ἀνώτερον ἀξίωμα
τῆς πολιτείας των, νὰ τὸν κάμουν
νομοφύλακα· καὶ ἐπειδὴ δὲν ἔβρι-
σκανε κανένα, τί νὰ κάμουν; ἐπέβα-
λαν στὸν νομοφύλακα νὰ γίνῃ μου-
σικός καὶ μάλιστα, ὅπως χρειαζόν-
τανε, μεγάλος.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΗΝ 4ην ΣΕΛΙΔΑ

